

Inhoud

Inleiding 11

Deel een – Hij

Waar mijn geliefde woont	19
De adem van de wind binnenin de wind	20
Tussen het bekende en het onbekende	21
Zandkastelen	22
Geen reisgids	23
Word wakker!	24
Het stigma van de dood	25
De oceaan van het leven	26
Dit kleine porseleinen kommetje	27
Het verborgen woord	28
Dansen in het licht van de liefde	29
De paradijsvogel	30
Het licht van de liefde	31
Die onbekende oever	32
Illusie	33
Het ware pad	34
Het land van geen verdriet	35
Het gezicht van vervuld verlangen	36
In mijn lichaam	37
Vertrouwen	38

De bloementuin 39
Precies hetzelfde 40
Het onbekende kennen 41
Lijden 42
Verdriet 43
Het lied van de geliefde 44
Verloren liefde 45
Wat is echt 46
Beschilderd met de kleuren van de liefde 47
De boodschap 48
De wijn van de geliefde 49

Deel twee – Zij

Als je zelfs je eigen God niet eens kent 53
Geduld 54
Angst 55
Het land van de dood 56
De klank van haar fluit 57
Het juweel 58
Licht 59
Een miljoen zonnen 60
Noch/noch 61
Het niets en het alles 62
De Geliefde is Eén 63
De geliefde bedelaar 64
Veel geluk 65
Wolken in de lucht 66
Wat een heerlijke dag 67
Denkbeeldige vreugde 68

Trots en ijdelheid 69
Het spinnewiel 70
Zonder tranen huilen 71
Waarom ben je in slaap? 72
Het Voorjaar 73
De liefdesschommel 74
In vervoering dansen 75
Waarom de behoefte aan woorden? 76
Zoals de rivier naar de oceaan stroomt 77
Het slagveld van het lichaam 78
In je eigen huis 79
De Beste Vorm van Liefde 80
Er is niets anders dan water in de vijver 81
Een boom zonder naam 82
Het woord 83
De oceaan van geluk 84
Vrij van trots en hoogmoed 85
Oude gewoontes 86

Dankwoord 89

Over de auteur 91

Inleiding

Mijn eerste kennismaking met de soefi-poëzie kwam via Robert Bly. Ik hoorde hem zijn versies van Kabir voorlezen toen ik in de jaren '70 in San Francisco woonde. Ik kocht meteen zijn boek in de tweedehands boekenwinkel in de wijk waar ik woonde, North Beach: *Forty-four of the Ecstatic Poems of Kabir*. Een paar jaar later huwde ik een vrouw uit North Carolina die een ingewijde soefi-*mureed* (volgeling) was en zo werd ik in het diepe gegooid van het Amerikaanse soefisme – wat ook betekende dat ik bekend werd met de beoefeningen van de soefi's, en ook met soefi-meesters en dichters uit heden en verleden. Sinds die jaren ben ik een gepassioneerd leerling geworden van de soefi-, de stoïcijnse en de boeddhistische tradities. Ik heb vooral de poëzie die uit deze spirituele contexten voortkwam bestudeerd, waaronder de werken van Marcus Aurelius, Rumi, Hafez en Kabir. En sinds kort heb ik Kabir mijn volle aandacht gegeven.

Kabir stond oorspronkelijk bekend als Kabir Das (1398-1455). Van wat we weten, was Kabir een eenvoudig man en eigenlijk geen praktiserend asceet. Hij was getrouwd en maakte deel uit van de gemeenschap van wevers. Toen hij stierf, maakten zowel hindoes als moslims aanspraak op hem als de hunne. Kabir geloofde dat spirituele wijsheid – of de 'Waarheid', zoals hij het noemde – alleen maar beschikbaar was voor degene die het pad naar het Goddelijke bewandelde en die zich niet liet beperken

door de materiële en mentale aspecten van de wereld. Om de Waarheid te kennen, zei Kabir, moeten we ons ego afleggen. De nalatenschap van Kabir wordt nog steeds in leven gehouden door de mensen in de religieuze gemeenschap die op zijn leringen gebaseerd is en die bekend staat als het Kabir Panth, of het 'Pad van Kabir'. De aanhangers hiervan staan bekend als Kabirpanthi's.

Het wordt algemeen aangenomen dat Kabir een van de vele volgelingen van de bhakti dichter-heilige Swami Ramananda is geweest, die bekendstaat om zijn devotionele lering dat God in iedere persoon en in ieder ding aanwezig is. De vroege teksten over Kabirs leven plaatsen hem binnen de Vaishnava-traditie van het hindoeïsme en ook in de soefitraditie van de islam. In de verzen die Kabir componeerde, maakte hij gebruik van eenvoudige Hindoestaanse woorden. Het grootste deel van zijn werk betreft devotie, mystiek en discipline. Kabir en zijn volgelingen noemden zijn gedichten vol wijsheid, waarbij ook liederen en coupletten zijn inbegrepen, *bani's*. De term *bani* betekent 'uitdrukking', maar ook 'getuige', wat betekent dat de gedichten getuigen van de Waarheid.

De gedichten van Kabir zijn in de 15e eeuw gesproken gecomponeerd en mondeling doorgegeven en in de 17e eeuw voor het eerst opgeschreven. De deskundigen zeggen dat deze vorm van overdracht, door de geografie en de generaties heen, tot kruisbestuiving en vervorming van de originele gedichten heeft geleid. Hele gedichten werden door onbekende schrijvers gemaakt en aan Kabir toegeschreven – niet uit oneerlijkheid, maar uit respect voor hem en om deel te nemen aan het creatieve project van de Indiase gesproken literatuur. Het is dus moeilijk te bepalen welke zinnen uit de verzen werkelijk van Kabir zijn.

Kabirs poëzie maakt de religieuze behoefte van de mens haast belachelijk en veel van de godsdiensten uit zijn tijd worden benoemd. In plaats van rituelen en strenge doctrines, moedigde Kabir zijn volgelingen aan om zich 'naar binnen' te keren en om zichzelf te zien als een onlosmakelijk deel van God.

In het eerste kwart van de twintigste eeuw verzamelde de Indiase geleerde Kshitimohan Sen vele tientallen gedichten waaraan Kabirs naam verbonden was. Hij vond deze onder asceten en in manuscripten in het Hindoestaans en Bengaals uit heel India en hij trachtte de onechte van de echte te onderscheiden. Rabindranath Tagore (1861-1941) – de Indiase dichter, filosoof en kunstenaar – gebruikte deze uitgave van Sen als basis voor zijn *Songs of Kabir* (1915), waarvoor hij honderd gedichten uitgekozen had en ze voor het eerst naar het Engels vertaalde. Uit deze heb ik er op mijn beurt 65 gekozen die ik geïnterpreteerd en omgezet heb naar een eigentijds kader in de taal van onze tijd. Ik maak ze hiermee toegankelijk voor een modern lezerspubliek dat op zoek is naar inspiratie in de niet-westerse spiritualiteit. En in deze tijd waarin de traditionele genderrollen nog kritischer worden onderzocht, heb ik in het bijzonder mijn best gedaan om de gedichten toegankelijk te maken voor vrouwen, deels door in het hele tweede deel van het boek vrouwelijke voornaamwoorden te gebruiken voor God. Ik heb in dit boek vooral de meer mystieke gedichten uitgekozen, je zou kunnen zeggen de meer op zelfhulp gerichte gedichten. Zoals ik al heb gezegd, zijn mijn versies doordrenkt van moderne verwijzingen en geschreven in moderne taal. Mijn benadering is wat dit betreft vrijwel dezelfde als die van de Indiase dichter Arvind Krishna Mehrotra in zijn vertaling van zijn *Songs of Kabir* (2011), waarin hij hedendaagse omschrijvingen van Kabirs zinnen

gebruikt om een modern publiek aan te spreken (zoals het benoemen van een hedendaagse Amerikaanse gevangenis in plaats van alleen maar naar 'criminelen' te verwijzen). Ik heb vergelijkbare dingen met mijn interpretaties gedaan, hetgeen een taal oplevert die de traditionele genderdualiteit zowel overstijgt als omvat – en die de mystieke implicaties van Kabirs theologie laat sprankelen. God, de Geliefde, wordt derhalve beschreven als Hem of Haar en uiteindelijk voorbij dergelijke conventionele terminologie. Ik ben beïnvloed door de stijl van Robert Bly en ook door de vertalingen van Tagore, in samenhang met Bly's moderne aanpak wat betreft de toon en de taal. Deze verzameling is een samenvloeiing van Tagore, Bly en Thomas Rain Crowe.

In deze interpretatie van Kabirs gedichten in moderne volkstaal, probeer ik ook de mystieke kwaliteiten en leringen te behouden. Zelden wordt herkend dat er veel van de stoïcijnse filosofie in zijn werk zit, die ontstond aan het begin van de derde eeuw voor Christus. De stoa is een ethische filosofie van persoonlijke deugden die de kwaliteiten van moed, matigheid, gerechtigheid en wijsheid benadrukt. Ze is ontwikkeld om ons veerkrachtiger, gelukkiger en wijzer te maken en ze wordt gevoed door een op de logica gebaseerd systeem dat in overeenstemming is met de natuurlijke wereld. In de loop der tijd zijn veel van de grote wereldleiders, spirituele meesters en kunstenaars beïnvloed door de stoïcijnse filosofie, zoals ook blijkt uit zulke befaamde spreekwoorden als 'Leg je filosofie niet uit, maar belichaam haar' (Epicurus) en 'Doe het niet als het niet juist is; zeg het niet als het niet waar is' (Marcus Aurelius). In het maken van mijn keuzes voor deze bundel, heb ik gekozen voor gedichten waarvan ik denk dat ze niet alleen maar 'mystiek' zijn, maar die ook in overeenstemming zijn met het verlichte denken uit de tijd van Kabir. Ik heb er

ook op gelet dat ze omarmd worden door de spirituele soefibeweging en ook door de oudere stoïcijnse manier van denken en handelen. In het verleden heb ik iets heel vergelijkbaars gedaan met de gedichten van Hafiz. De gedichten waren gebaseerd op het werk van de vertaler Henry Wilberforce Clarke, in *Drunk on the Wine of the Beloved: 100 poems of Hafiz* (2001) en *In Wine-seller's Street* (1998), waarbij ik mij gericht heb op zijn extatische 'wijn'-gedichten. Hier heb ik ook geprobeerd om de extatische, mystieke boodschap te benadrukken, die voor alle mensen betekenisvol en praktisch toe te passen is. Als Kabir schrijft,

*Je zult me niet vinden in heiligdommen of in stoepa's;
Niet in de massa's, niet met mijn benen om mijn nek
gekruld,
Noch in een chique restaurant.
Als je me werkelijk zoekt, ben ik niet moeilijk te vinden –
Je vindt me in een klein huisje van de Tijd.
Kabir zegt: O leerling, zeg me, wat is God?
Hij is de adem van de wind binnenin de wind.*

dan zegt hij je precies wat hij denkt en wat hij denkt dat jij zou moeten denken, en waar je zou moeten zoeken om jezelf te vinden op het verheven pad dat leidt tot het zelf en tot spiritueel besef en bewustzijn.

Hoewel ik niet de enige persoon ben die moderne Engelse versies van Kabirs gedichten samenstelt, doe ik het op een zodanige manier die zo trouw mogelijk blijft aan Tagore's letterlijke vertalingen en aan mijn eigen persoonlijke kennis en ervaring van de soefitradities, zowel oosters als westers. Kabirs gedichten

en zijn boodschap zijn precies nu zo wezenlijk – niet alleen wat betreft onze fysieke en mentale gezondheid, maar voor ons eigen overleven. Zoals de culturele historicus en ‘geoloog’ Thomas Berry zegt: ‘We hebben een ware ervaring van bekering nodig, die diep in de geestelijke structuur van de mens plaatsvindt, om de dingen weer op het goede spoor te krijgen en onszelf weer met de natuurlijke wereld en met het universum in evenwicht te brengen.’ Met andere woorden: er is nog hoop als we de tijd nemen om ons te richten op de ware leraren en van hen te leren. Ik denk dat er altijd ruimte is voor nieuwe vertalingen van een groot poëet.

DEEL EEN

Hij

WAAR MIJN GELIEFDE WOONT

Hier is geen geluk of rampspoed.
Hier is geen waarheid en geen leugen.
Hier is geen zonde en geen deugd.
Hier is geen dag of nacht, geen zon en geen maan.
Hier is alleen maar het stralende en geen enkel licht.
Hier is geen meditatie of geleerdheid.
Hier zijn geen mantra's of onschuldige gebeden.
Hier spreken de Veda's, of uitheemse geschriften, niet.
Dit alles is in deze plek verdwenen.
Geen binnen, geen buiten, geen thuis of thuisloos.
Het heel kleine en het heel grote bestaan niet.
Noch de elementen van het periodieke systeem
Noch de heilige drie-eenheid zijn er.
Zelf de Stilte is hier niet.
Geen wortels, geen bloemen, geen takken, geen zaden.
Maar zelfs zonder een boom zijn er vruchten in overvloed;
Er is alleen maar de adem van de wind die weerklinkt als 'Om'.
Hier is het Boek des Levens nergens te vinden.
Er is absoluut niets waar de Geliefde bestaat.
Kabir zegt: Ik weet wat ik weet,
En eenieder die mijn verzen leest zal vrij worden.

DE ADEM VAN DE WIND BINNENIN DE WIND

Ik steun je door dik en dun.
Je zult me niet vinden in heiligdommen of in stoepa's;
Niet in de massa's, niet met mijn benen om mijn nek gekruld,
Noch in een chique restaurant.
Als je me werkelijk zoekt, ben ik niet moeilijk te vinden –
Je vindt me in een klein huisje van de Tijd.
Kabir zegt: O leerling, zeg me, wat is God?
Hij is de adem van de wind binnenin de wind.

TUSSEN HET BEKENDE EN HET ONBEKENDE

De aandacht heeft een schommel opgehangen
Tussen het bekende en het onbekende:
Het is een speelplaats voor alle wezens en voor alle werelden,
Alles schommelend.
Iedereen is aan het schommelen, zelfs de zon en de maan.
Millennia trekken voorbij, een eeuwigheid verstrijkt...
Iedereen is aan het schommelen!
De aarde, de lucht, het water,
En de Geliefde Zelf.
Kabir zag dit en het maakte hem voor altijd tot dienaar!